

ДИВОВИЖНІ ПЛАЗУНИ

Три групи змій – удави, пітони і гримучі змії – мають унікальний додатковий орган чуття, якого не має жодна інша тварина. Термолокційні ямки на морді змій глибокі і зтягнуті чутливою мембраною, яка і сприймає температурні коливання. Удави і пітони мають серію таких ямок, розташованих у губних щитках, що оточують верхню і нижню щелепи. Гримучі змії мають по одній ямці на кожному боці голови. Порівнюючи сигнали, отримані від ямок з протилежних сторін голови, тобто використовуючи стереоскопічний ефект, змії можуть точно визначити відстань до своєї жертви і завдати їй удару.

Хто бачив змій, знає, що вони часто повертають голову в різні сторони. Ці рухи не випадкові. Справа в тому, що ямки термолокаторів спрямовані косо вперед. Тому, щоб промацати весь простір навколо, змія змушена вертити головою.

У гримучих змій поганий зір, однак вони за допомогою термолокаторів навіть у темряві визначають місцезнаходження миші в радіусі 1,8 м і здійснюють точний кидок. Чуттєві до теплового випромінювання клітини надсилають сигнали в ті ж відділи мозку, що й очі.

Люди вдосконалюють термометри, починаючи з XVII століття, однак порівняно з „термометрами” змій вони залишаються примітивними. Гримуча змія відчуває зміну температури на $1/300$ °C. Удав за 35 мс реагує на зміни температури на частку градуса.

Серед змій найшвидше пересувається чорна мамба, яка мешкає у східній частині африканських тропіків. На рівній поверхні вона може короткочасно розвинути швидкість до 20 км/год.

Серед змій не так багато отруйних – менше 15 % від загальної кількості видів, яка на сьогодні сягає понад 2 900. З них у фауні України 10 (за іншими даними – 11) видів. З усіх змій фауни України отруйні лише гадюки: звичайна, степова і лісостепова. Два останні види рідкісні, занесені до Червоної книги України. Отруту змій використовують для приготування найцінніших сироваток і ліків. Змій відловлюють і утримують у серпентаріях, де періодично „доять”.

Африканський ієрогліфий пітон, незважаючи на свою холоднокровність, має найкраще розвинену серед змій терморегуляцію. Відклавши яйця, самка, наче спіраль, обплітає їх своїм тілом і зігріває. У цей час температура тіла самки на 7 °C вища, ніж температура навколишнього середовища.

